ECLI:LV:AT:2025:0327.A420185622.14.L

Lieta Nr. A420185622, SKA-463/2025

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2025.gada 27.martā

[1] Senātā saņemta pieteicēja /Persona A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 18.decembra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par labvēlīga Valsts robežsardzes administratīvā akta izdošanu par darba samaksas pārrēķinu no 2019.gada 27.augusta līdz 2020.gada 3.oktobrim un kompensācijas izmaksu, dienesta pienākumu izpildes laikā ieskaitot komandējumā, atrodoties uz kuģa jūrā, piešķirtos pārtraukumus un atpūtas laiku, kā arī par zaudējumu atlīdzinājumu.

Apgabaltiesa, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, vērtēja darba (dienesta) un atpūtas laika tiesisko regulējumu, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likumu (turpmāk – Dienesta gaitas likums) kopsakarā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003.gada 4.novembra direktīvu Nr. 2003/88/EK (turpmāk – direktīva 2003/88/EK), kas ir attiecināma uz robežsardzes amatpersonu darba un atpūtas laiku. Tiesa secināja, ka par darba laiku ir uzskatāms laiks no darba laika sākuma līdz darba laika beigām, kad darbinieks ir darba devēja rīcībā un faktiski pilda pienākumus. Tiesa secināja, ka pieteicējam nebija noteikts pienākums atpūtas un pārtraukuma laikā atrasties darba devēja rīcībā dienesta pienākumu izpildes vietā un pildīt pienākumus, proti, pieteicējs uz kuģa komandējumā neatradās „dežūras gatavībā”. Līdz ar to tiesa noraidīja pieteicēja argumentu, ka viss laiks, kuru viņš ir pavadījis uz kuģa komandējumā jūrā, ir kvalificējams kā darba laiks direktīvas 2003/88EK izpratnē.

[2] No kasācijas sūdzības kopumā secināms, ka pieteicējs atkārto argumentus, kas izteikti pieteikumā un apelācijas sūdzībā. Kasācijas sūdzībā pieteicējs norāda, ka apgabaltiesa esot pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 251.panta piekto daļu un 307.panta ceturto daļu, jo neesot norādījusi argumentus, kāpēc noraida pieteikumā un apelācijas sūdzībā norādīto, ka pieteicējs visu laiku, neatkarīgi no tā, vai laiks skaitījās darba laiks vai atpūtas laiks, atradās darba devēja rīcībā un nepieciešamībās gadījumā bija gatavs un arī faktiski pildīja darba pienākumus. Pieteicējs bija vienīgā amatpersona uz kuģa, proti, kuģa kapteinis, kuram bija atbilstoša kvalifikācija un sertifikāts attiecīgā izmēra kuģa pilnvērtīgai vadīšanai un kurš pilnībā un nepārtraukti bija atbildīgs par visu kuģi un apkalpes darbību. Pieteicējs atradās atšķirīgos apstākļos nekā citi kuģa apkalpes locekļi, proti, viņš nebija aizstājams. Tiesa neesot vērtējusi un piemērojusi Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 23.panta pirmo daļu, kas nosaka, kas ir kuģa kapteinis, Jūras kodeksa 274.pantu, kas nosaka kapteiņa pienākumus, un 276.pantu, kas nosaka kuģa kapteiņa rīcību apdraudējuma gadījumā.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Pieteicējs ir norādījis konkrētās tiesību normas – Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma 23.panta pirmo daļu, Jūras kodeksa 274. un 276.pantu –, bet nav paskaidrojis, kā minēto tiesību normu piemērošana var ietekmēt lietas rezultātu, ņemot vērā, ka lietā nav strīda, ka pieteicējs ir kuģa kapteinis un tiesa nav apšaubījusi pieteicēja

pienākumus un atbildību kā kuģa kapteinim. Tiesa konstatēja, ka kuģa kapteiņa amats paredz pilnu atbildību par kuģi (tostarp par kuģa apkalpi, pasažieriem, jūras vides drošību, dienesta organizāciju uz kuģa, kuģa navigācijas un mašīntelpas sardzi gan jūrā, gan krastā) un par kuģa īpašnieka, šajā gadījumā robežsardzes, uzdoto uzdevumu izpildi visā kontrakta laikā (diennakts režīmā). Vienlaikus tiesa secināja, ka pieteicēja argumenti balstīti kļūdainā pieņēmumā, ka kuģa kapteiņa pilna atbildība par dienesta kuģi nozīmē, ka arī viss uz kuģa dienestā pavadītais laiks (tostarp arī pārtraukumi un atpūtas laiks) automātiski kļūst par dienesta izpildes laiku (dežūras gatavība). Šāda pieeja būtu pretēja Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai par darba un atpūtas laika nošķiršanu.

Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka tad, ja pašas darba vietas rakstura dēļ darba ņēmējam pēc tam, kad viņš ir nostrādājis savas darba stundas, praktiski nav reālas iespējas atstāt šo vietu, kā „darba laiks" direktīvas Nr. 2033/88/EK izpratnē automātiski ir jākvalificē tikai tie laikposmi, kuros viņam ir noteikti tādi objektīvi un ļoti būtiski ierobežojumi kā pienākums būt nekavējoties pieejamam savam darba devējam, un izņēmums ir tie laikposmi, kuros neiespējamība atstāt savu darba vietu izriet nevis no šāda pienākuma, bet vienīgi no šīs vietas īpatnējā rakstura (*Eiropas Savienības Tiesas 2021.gada 9.marta sprieduma lietā „Radiotelevizija Slovenija", C-344/19, ECLI:EU:C:2021:182, 44.punkts*).

Senatoru kolēģija atzīst, ka tiesas secinājumi ir atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrai par darba un atpūtas laika nošķiršanu, kas norādīta apgabaltiesas sprieduma pamatojumā. Savukārt faktisko apstākļu pārvērtēšana nav Senāta kompetencē.

[3] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka tiesa neesot vērtējusi apstākļus, vai pieteicējam bija iespēja pilnvērtīgi atpūsties, atrodoties uz kuģa. Pieteicējam fiziski nebija iespējams pamest darba vietu – kuģi, tāpēc pieteicējs nevarēja brīvi izmantot savu atpūtas laiku. Latvijas Republikas Satversmes 115.pants garantē personām tiesības dzīvot labvēlīgā vidē. Tiesa neesot izvērtējusi, vai pieteicējam nodrošinātie apstākļi bija uzskatāmi par labvēlīgiem un tādiem, kas nodrošināja nepieciešamo atpūtu, labvēlīgu vidi, drošību, veselības saglabāšanu u. tml. Tiesa, nevērtējot individuālos apstākļos, kādos atradās pieteicējs, ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 5.pantā (privātpersonu tiesību ievērošanas princips), 6.pantā (vienlīdzības princips) un 13.pantā (samērīguma princips) paredzētos vispārējos tiesību principus.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Tiesa pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam ir vērtējusi minētos argumentus par atpūtas laika uz kuģa apstākļiem. Tiesa konstatēja, ka, lai gan, atrodoties uz dienesta kuģa jūrā, amatpersona ir ierobežota telpā un brīvā laika pavadīšanas iespējas uz kuģa ir mazākas nekā uz sauszemes, tomēr nav strīda par to, ka pieteicējam nebija liegts izmantot atpūtas laiku un pārtraukumus. Atpūtas kvalitāti noteikti ietekmē apstākļi, kādos vispārīgi norit dienests, savukārt dienests – robežsardzes kuģa kapteinis – ir pieteicēja izvēlētais nodarbošanās veids, un viņam bija jārēķinās ar apstākļiem uz kuģa – kuģa dzinēja trokšņi, jūras šūpošanās, citu apkalpes locekļu nepārtraukta klātbūtne u. tml. Tas nav uzskatāms par nesamērīgu pieteicēja tiesību ierobežojumu.

[4] Pieteicējs norāda, ka tiesa esot nepamatoti atsaukusies uz Valsts robežsardzes iekšējiem normatīvajiem aktiem. Tiesas piemērotie Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumi Nr. 810 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatu klasifikāciju" neattiecoties uz jūrnieku sertifikāciju un kuģošanas drošību. Šādus jautājumus nevarot risināt Valsts robežsardze ar iekšējiem normatīvajiem aktiem, jo tai nav šāda deleģējuma. Tiesa esot pieļāvusi materiālo tiesību normu pārkāpumu, nepamatoti konstatējot, ka pieteicējs kā kuģa kapteinis drīkstēja deleģēt savā atpūtas laikā savus pienākumus personai, kurai nav atbilstoša kvalifikācija un sertifikāts attiecīgā izmēra kuģa pilnvērtīgai vadīšanai. Tiesa esot pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 15.pantā noteikto tiesību normu piemērošanas kārtību.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti.

Ar minētajiem argumentiem pieteicējs vēlas norādīt, ka uz kuģa nebija citas pietiekami kvalificētas amatpersonas, kas varētu aizstāt pieteicēju kā kuģa kapteini viņa atpūtas laikā. Tiesa pamatoti norādīja, ka pieteicējam, ja viņš uzskatīja, ka uz kuģa netiek nodrošināts pietiekami kvalificēts personāls, kas ļautu kuģa kapteinim pilnvērtīgi atpūsties dežūru starplaikos, bija laikus jāinformē robežsardzes vadība par šo problēmu, taču pieteicējs to nebija darījis.

Tiesa vērtēja, ka pieteicēja norādītais, ka netika uzskaitītas visas atpūtas laikā nostrādātās dienesta izpildes stundas, nav pierādīts, kā arī pieteicējam noteiktie ierobežojumi nebija tādi, kas objektīvi un ļoti būtiski ietekmēja pieteicēja iespēju brīvi rīkoties ar atpūtas laiku, t.i., lietā nav pierādījumu, ka pieteicējam atpūtas laikā bija tik bieži jāiesaistās darba pienākumu pildīšanā, lai to atzītu par darba laiku direktīvas 2033/88/EK izpratnē.

[5] Pieteicēja norāde, ka tiesa nepamatoti noraidījusi pieteicēja iesniegto Satiksmes ministrijas 2019.gada 29.oktobra vēstuli Nr. 08-01/3260 „Par problemātiku vispārējo jūrniecības tiesību aktu piemērošanā", kurā norādīts šajā lietā piemērojamo tiesību normu interpretāciju, kā arī nav piemērojusi tiesību normas, kuras bija jāpiemēro, proti, Jūrlietu pārvaldes un jūras drošības likuma normas un Starptautiskās konvencijas par jūrnieku sagatavošanu un diplomēšanu, kā arī sardzes pildīšanu normas, ir pārāk vispārīga. Pieteicējs nav norādījis konkrētas tiesību normas, kuras tiesa nav piemērojusi vai pieteicēja ieskatā nepareizi interpretējusi. Šāda vispārīga norāde uz tiesību normu pārkāpumu neatbilst kasācijas sūdzības prasībām.

Attiecībā uz pieteicēja iesniegto Satiksmes ministrijas vēstuli un Valsts robežsardzes 2020.gada 18.jūnija pavēli Nr. 812 „Par speciālās kompetences prasībām Valsts robežsardzes kuģošanas līdzekļu personālam" tiesa norādīja, ka minētā sarakste ir saistīta ar kompetences sertifikātu izsniegšana robežsardzes amatpersonām, attiecīgi – saistīta ar personāla komplektēšanu. Minētie dokumenti neliecina, ka pieteicējs bija kavēts informēt Valsts robežsardzes vadību, ja viņš uzskatīja, ka uz kuģa nav pietiekams personāla apjoms.

[6] Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija atzīst, ka kasācijas sūdzības argumenti nerada šaubas par apgabaltiesas sprieduma tiesiskumu. Lietā arī nav risināmi sarežģīti tiesību jautājumi, kuru dēļ kasācijas tiesvedībai būtu nozīme judikatūras veidošanā. Līdz ar to kasācijas tiesvedības ierosināšana ir atsakāma.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.[1]panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /Persona A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 18.decembra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica Senators J. Pleps Senatore I. Višķere